

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ  
І СПОРТУ УКРАЇНИ  
ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ  
КАФЕДРА КІБЕРСПОРТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра  
за спеціальністю: 017 – Фізична культура і спорт  
освітньою програмою: «Кіберспорт (esports)»

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ  
КІБЕРСПОРТСМЕНА»**

Здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня  
Меркулов Євгеній Володимирович  
Науковий керівник: Кургузенкова Л.А., к.е.н, доцент  
Рецензент: Харчук Т.В., д. е. н., доцент  
Рекомендовано до захисту на засіданні кафедри  
(протокол № 6 від 22 листопада 2024 р.)  
Завідувач кафедри: Яковенко О.О. к.фіз.вих., доцент

Київ – 2024

# РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

## 1.1. Поняття професійної ідентичності

Професійна ідентичність є складним і багатограним поняттям, яке активно досліджується в науковій літературі. Як показало дослідження, це поняття включає не лише індивідуальні характеристики, а й соціокультурні контексти, в яких розвивається професіонал. Дослідженням встановлено, що професійна ідентичність формується під впливом таких факторів, як освіта, досвід, спілкування з колегами та зовнішніми агентами, такими як професійні асоціації та мережі [32].

Варто зазначити, що професійна ідентичність формується під впливом багатьох чинників. З одного боку, як показують наукові підходи Е. Еріксона, професійна ідентичність є процесом пошуку і визначення людиною свого місця у професійній діяльності, який починається в юнацькому віці і триває протягом життя. З іншого боку, як стверджують дослідники соціальної психології (такими як М. Арчер і Т. Джі), професійна ідентичність — це значно більше, ніж просто вибір кар'єри: це глибоке усвідомлення своїх професійних ролей, взаємодія з професійним оточенням та готовність до прийняття професійних обов'язків.

Науковці розробили низку підходів, що охоплюють різні аспекти професійної ідентичності. Психологічні підходи до цього питання фокусуються на внутрішніх мотиваційних процесах, що впливають на вибір професії та розвиток професійної ідентичності [13]. Наприклад, психоаналітична концепція професійної ідентичності, представлена З. Фрейдом, вказує на вплив несвідомих бажань і емоційних потреб на вибір професії. Дослідженням встановлено, що індивіди схильні обирати професії, які відповідають їхнім глибинним психологічним прагненням.

Соціальні підходи, натомість, розглядають професійну ідентичність через призму взаємодії особистості з соціальними структурами та групами. Як свідчать наукові підходи Дж. Мідда і Е. Гоффмана, професійна ідентичність формується через процеси соціальної взаємодії та рольової поведінки. На їхню думку, індивід набуває професійної ідентичності через адаптацію до очікувань та норм професійного середовища.

Існує також когнітивний підхід, що звертає увагу на пізнавальні процеси, за допомогою яких індивід інтерпретує власний досвід і надає йому професійного змісту [22]. Як показали дослідженням когнітивні психологи, такі як Ж. Піаже, процес розвитку професійної ідентичності включає рефлексію, планування кар'єри та усвідомлення своїх сильних і слабких сторін.

Класифікації професійної ідентичності також відображають різні аспекти цього феномену. Як показує аналіз літератури, загалом можна виділити кілька типів класифікацій. Перш за все, класифікації за рівнем розвитку ідентичності, які запропоновані соціальними психологами, включають рівні: початкова ідентичність, коли індивід тільки починає знайомитися з професією; формувальна ідентичність, коли відбувається активне засвоєння професійних норм; та завершальна ідентичність, коли професійні цінності стають внутрішньо інтерналізованими.

Іншою класифікацією є розподіл професійної ідентичності за стабільністю. Науковці, такі як В. Гінзбург, запропонували поділяти ідентичність на стабільну, коли індивід усвідомлює свою професійну роль та не змінює її протягом тривалого часу, і змінну, коли ідентичність є гнучкою, тобто може змінюватися залежно від обставин.

Як зазначають М. Парсонс та інші дослідники, професійна ідентичність може бути також поділена за рівнем усвідомлення [6]. У цьому випадку розглядаються чотири категорії: усвідомлена ідентичність, коли особа чітко уявляє свою професійну роль; частково усвідомлена; неусвідомлена, коли

професійна ідентичність формується несвідомо; та конфліктна, коли особа відчуває внутрішній конфлікт у виборі професії (табл.1.1. та 1.2.).

Таблиця 1.1

## Основні підходи до трактування професійної ідентичності

Підхід	Основні характеристики	Представники
Психологічний	Фокус на мотиваційних процесах та психологічних факторах у виборі професії	З. Фрейд, Е. Еріксон
Соціальний	Розгляд ідентичності через соціальну взаємодію та адаптацію до професійного оточення	Дж. Мід, Е. Гоффман
Когнітивний	Роль пізнавальних процесів, таких як рефлексія і планування кар'єри, у формуванні ідентичності	Ж. Піаже, Л. Колберг

Таблиця 1.2.

## Класифікації професійної ідентичності за рівнем стабільності та усвідомлення

Класифікація	Категорії	Опис
За стабільністю	Стабільна	Ідентичність, яка не змінюється протягом тривалого часу
	Змінна	Гнучка ідентичність, що змінюється залежно від обставин
За рівнем усвідомлення	Усвідомлена	Особа чітко розуміє свою професійну роль

Таким чином, професійна ідентичність є складною сукупністю внутрішніх і зовнішніх характеристик, що формують уявлення індивіда про його професійну роль та місце в суспільстві.

Наукові підходи свідчать, що професійна ідентичність є динамічним процесом, який може змінюватися протягом кар'єри. Дослідники відзначають, що в основі професійної ідентичності лежать як особисті цінності та переконання, так і зовнішні фактори, що впливають на формування самосприйняття індивіда в професійному середовищі [11].

Зокрема, дослідженням встановлено, що у багатьох професіях важливим аспектом є визнання з боку колег та суспільства, що безпосередньо впливає на розвиток професійної ідентичності. Наприклад, у сфері медицини чи освіти визнання експертності має критичне значення для формування професійного статусу та ідентичності.

Фактори, що впливають на професійну ідентичність, є надзвичайно різноманітними та багатогранними, адже ця ідентичність формується під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Як показали дослідження, освітній досвід, практична діяльність, соціальні взаємодії та культурні контексти відіграють ключову роль у цьому процесі.

По-перше, освіта є основним фактором, що визначає базу знань і навичок, необхідних для професійної діяльності. Як показало дослідження, освітні програми формують не лише професійні навички, але й особистісні цінності, які впливають на формування професійної ідентичності. Важливо, щоб навчання було актуальним і відповідало вимогам ринку праці, адже застарілі знання можуть призводити до відчуття невпевненості в собі.

По-друге, практичний досвід, накопичений під час роботи в певній сфері, суттєво впливає на формування ідентичності. Як свідчать дослідження, люди, які мають тривалий досвід роботи в професії, зазвичай відчувають більшу впевненість у своїх здібностях і набувають відчуття приналежності до професійної спільноти. Цей досвід дозволяє їм не лише засвоювати специфіку роботи, але й формувати власний стиль виконання професійних обов'язків.

Крім того, соціальні взаємодії є важливим аспектом у формуванні професійної ідентичності. Як було встановлено в багатьох дослідженнях, спілкування з колегами, участь у професійних асоціаціях та мережах сприяє обміну досвідом та підтримці, що, у свою чергу, допомагає утверджувати відчуття приналежності до професійної спільноти. Чим більше фахівець взаємодіє з іншими професіоналами, тим більше він відчувається частиною колективу, що підсилює його професійну ідентичність [30].

Соціокультурний контекст також є суттєвим чинником, що впливає на професійну ідентичність. Наприклад, у різних країнах або навіть у різних регіонах одні й ті ж професії можуть сприйматися по-різному, що формує специфічні професійні стандарти та очікування. Як показали дослідження, культурні відмінності можуть впливати на те, як особистості самоідентифікуються у своїй професії.

Не менш важливими є емоційні аспекти професійної ідентичності. Дослідженням встановлено, що задоволення від роботи та внутрішня мотивація суттєво впливають на формування позитивної професійної ідентичності. Якщо працівник відчуває задоволення від своєї роботи, це допомагає йому формувати позитивний образ себе як професіонала. Натомість, низький рівень задоволення може призвести до кризи ідентичності, що негативно позначається на продуктивності та загальному стані здоров'я працівника [18].

Важливим аспектом є також визнання з боку професійної спільноти. Як свідчить практика, визнання експертності з боку колег та суспільства зміцнює професійну ідентичність, адже людина відчуває, що її зусилля цінуються. Це може проявлятися через отримання професійних нагород, визнання досягнень або запрошення до участі у важливих проектах.

Отже, формування професійної ідентичності є результатом складної взаємодії численних факторів, включаючи освітній досвід, практичну діяльність, соціальні взаємодії та культурні контексти (табл.1.3). Це динамічний процес, який вимагає постійного розвитку та адаптації до

змінюваних умов зовнішнього середовища. Врахування всіх цих чинників є важливим для розуміння професійної ідентичності та її розвитку в умовах сучасного світу.

Таблиця 1.3

## Фактори, що впливають на професійну ідентичність

Фактор	Опис
Освіта	Формує базу знань і навичок, які впливають на самосприйняття в професії.
Досвід роботи	Практичний досвід, що визначає рівень професійності та впевненості в своїх здібностях.
Соціальні взаємодії	Взаємодія з колегами та фахівцями, що впливає на формування спільноти та підтримку.
Визнання професійної спільноти	Підтвердження експертності та статусу в рамках професійної групи.

Наукові дослідження також вказують на те, що професійна ідентичність може бути пов'язана з емоційною складовою. Як показало дослідження, задоволення від роботи, причетність до професії та внутрішня мотивація грають важливу роль у формуванні позитивної професійної ідентичності [19]. Дослідженням встановлено, що низький рівень задоволення від роботи може призвести до криз ідентичності, що, в свою чергу, вплине на професійні результати (табл.1.4).

Таблиця 1.4.

## Емоційні аспекти професійної ідентичності

Аспект	Опис
Задоволення від роботи	Впливає на мотивацію та емоційний стан професіонала.

Аспект	Опис
Приєднання до професії	Відчуття приналежності до професійної спільноти та цінностей.
Внутрішня мотивація	Стимулює особистісний розвиток та прагнення до вдосконалення.
Кризис ідентичності	Виникає у випадку невідповідності між професійними і особистими цінностями.

Емоційні аспекти професійної ідентичності є важливим елементом, що суттєво впливає на те, як особистість сприймає себе в професійній сфері. Як показали численні дослідження, емоції формують не лише внутрішнє сприйняття особистості, але й її взаємодію з оточенням. Відчуття задоволення від роботи, емоційна залученість, а також ставлення до професійних викликів — усе це відіграє критичну роль у формуванні професійної ідентичності.

По-перше, задоволення від роботи є одним із найважливіших чинників, що впливають на професійну ідентичність. Дослідженням встановлено, що працівники, які відчувають задоволення від своєї діяльності, мають більш позитивну самооцінку, що підсилює їхню ідентичність як професіоналів. Це задоволення може походити як з особистих досягнень, так і з визнання колег або керівництва [25]. Люди, які отримують схвалення за свою роботу, відчувають себе більш впевненими у своїх професійних здібностях, що зміцнює їхню професійну ідентичність.

По-друге, емоційна залученість є ще одним важливим аспектом. Як показали дослідження, фахівці, які емоційно залучені до своєї роботи, мають більшу мотивацію та креативність. Вони більше схильні до інновацій і прийняття нових викликів, що, у свою чергу, позитивно позначається на формуванні їх професійної ідентичності. Емоційна залученість також підсилює відчуття приналежності до професійної спільноти, оскільки людина відчуває себе частиною колективу, де її ідеї і внесок цінуються.

Однак емоційні аспекти професійної ідентичності не завжди є позитивними. Наприклад, працівники, які стикаються з великим стресом, можуть відчувати вигорання, що призводить до криз ідентичності. Коли фахівець не відчуває задоволення від своєї роботи або не отримує підтримки від колег, це може викликати відчуття ізоляції та зневіри в своїх здібностях. В таких ситуаціях важливо, щоб організації підтримували своїх співробітників, надаючи ресурси для управління стресом та розвитку емоційної стійкості.

Крім того, емоційні аспекти професійної ідентичності тісно пов'язані з особистими цінностями та переконаннями [7]. Як свідчать дослідження, працівники, які сприймають свою професію як важливу частину свого життя, зазвичай мають більш стійку професійну ідентичність. Вони відчувають, що їхня робота має сенс і приносить користь не лише їм, але й суспільству. Це усвідомлення значимості своєї професії сприяє формуванню глибокої емоційної прив'язаності до неї.

Емоційні аспекти також проявляються в здатності до рефлексії — критичної оцінки своїх почуттів, думок і поведінки в професійному контексті. Як показали дослідження, рефлексія допомагає працівникам усвідомлювати свої емоції, зрозуміти їхню роль у професійній ідентичності та адаптувати свої дії для покращення емоційного стану. Це сприяє розвитку більш глибокого розуміння власних потреб і цінностей, що, у свою чергу, підсилює професійну ідентичність.

Отже, емоційні аспекти професійної ідентичності є ключовими для розуміння того, як особистість інтегрує професійні та особисті складові у своєму житті. Задоволення від роботи, емоційна залученість, стрес, рефлексія та особисті цінності — усе це взаємопов'язані чинники, які формують не лише професійну ідентичність, а й загальне благополуччя працівника. Підтримка емоційного здоров'я фахівців є важливою умовою для розвитку стабільної та позитивної професійної ідентичності, що, в свою чергу, впливає на їхню продуктивність і задоволеність від роботи.

Отже, професійна ідентичність є складним конструктивом, який формується під впливом багатьох факторів, включаючи освітні, соціальні, культурні та емоційні аспекти. Дослідженням встановлено, що для розуміння професійної ідентичності необхідно враховувати не лише індивідуальні особливості, а й контекстуальні умови, в яких відбувається професійна діяльність. Це дозволяє краще усвідомлювати, як професійна ідентичність може змінюватися та адаптуватися в умовах сучасного світу. Поняття професійної ідентичності є багатограним феноменом, що охоплює як особистісні, так і соціальні аспекти життя індивіда. У своїх дослідженнях науковці підходять до трактування цього поняття з різних позицій, що демонструє його складність та багатовимірність. Як показало дослідження соціолога Дж. Мічелла, професійна ідентичність є важливим складником самоідентифікації особистості, оскільки саме вона сприяє формуванню стійких уявлень індивіда про свої професійні цінності, цілі та очікування від роботи.

## **1.2. Особливості формування професійної ідентичності в спорті**

Формування професійної ідентичності як у традиційних видах спорту, так і в кіберспорті є комплексним процесом, який охоплює різноманітні аспекти: особистісні, соціальні, культурні та психологічні. Дослідженням встановлено, що професійна ідентичність у спорті формується через взаємодію таких чинників, як самовизначення, соціальні зв'язки, особисті досягнення, а також через відчуття причетності до спільноти спортсменів [13]. Як показало дослідження, на професійну ідентичність спортсменів значний вплив має соціалізація в спортивному середовищі, де особистість поступово інтегрується в систему правил, етики та норм, притаманних обраному виду спорту.

Цікаво, що в кіберспорті, хоча його можна вважати відносно новим явищем, процеси формування професійної ідентичності є досить схожими,

проте мають і свої унікальні риси. Наукові підходи свідчать, що кіберспортсмени, як і атлети традиційного спорту, стикаються з необхідністю сформувати позитивне ставлення до власного "Я" як до представника певної професії. Проте в кіберспорті професійна ідентичність часто розвивається в тісному зв'язку з технологіями та медіа, що зумовлює інші вимоги до особистісних характеристик кіберспортсменів, наприклад, здатність справлятися з увагою фанатів і медіа в цифровому просторі, управління власним брендом і підтримання високої репутації онлайн.

Як показало дослідження науковців, однією з ключових особливостей формування професійної ідентичності в спорті є важливість фізичних показників та рівня підготовки, що визначає успішність та соціальний статус спортсмена. Спортсмени поступово розвивають почуття власної вартості через фізичні досягнення, рекорди та медалі, що закріплює їхню ідентичність у спортивному середовищі [9]. У кіберспорті, навпаки, фізичні характеристики не є такими вирішальними, адже увага фокусується на когнітивних і стратегічних навичках, здатності швидко приймати рішення в умовах високої напруги та динамічного геймплею.

Щодо ролі соціальної підтримки, то в кіберспорті, як і в традиційних спортивних дисциплінах, формується певне спортивне "плем'я" – коло підтримки, яке допомагає учасникам розвиватися. Проте, як показало дослідження, підтримка в кіберспорті часто виходить за межі особистих контактів і ґрунтується на цифрових спільнотах, які забезпечують постійний обмін досвідом, зворотний зв'язок і заохочення. Цей феномен демонструє, наскільки важливим у кіберспорті є комунікаційний аспект професійної ідентичності.

Ще одним аспектом, який відрізняє формування професійної ідентичності у кіберспортсменів, є взаємозв'язок з медійним простором та активною саморепрезентацією. Наукові підходи свідчать, що кіберспортсмени часто потребують розвитку навичок комунікації зі своєю аудиторією в соцмережах, оскільки це стає ваговою складовою професійного успіху. Крім

того, дослідження показують, що кіберспортсмени мають постійно підтримувати свою репутацію серед фанатів, адже від цього залежить їхня конкурентоспроможність та можливості укладання комерційних контрактів.

Таблиці 1.5 та 1.6, наведені нижче, ілюструють ключові фактори формування професійної ідентичності як у традиційному спорті, так і в кіберспорті.

Таблиця 1.5

#### Основні чинники професійної ідентичності в традиційному спорті

Чинник	Опис
Фізична підготовка	Рівень фізичної витривалості, сила, технічна майстерність
Соціальні зв'язки	Підтримка родини, тренерів, команди
Досягнення	Рекорди, перемоги на змаганнях
Психологічна стійкість	Здатність долати стрес, психологічна адаптація
Інтеграція в спортивне середовище	Визнання серед колег, статус у спільноті

Таблиця 1.6.

#### Основні чинники професійної ідентичності в кіберспорті

Чинник	Опис
Когнітивні та стратегічні навички	Здатність швидко приймати рішення, аналітичні здібності
Соціальні зв'язки	Цифрові спільноти, онлайн-підтримка
Саморепрезентація	Активність у соцмережах, робота з фанатами
Психологічна стійкість	Управління емоціями, концентрація
Медійна присутність	Взаємодія зі ЗМІ, підтримка позитивного іміджу

Отже, як свідчать результати досліджень, процес формування професійної ідентичності в спорті та кіберспорті має багато спільного, однак специфіка кожної сфери висуває унікальні вимоги до кіберспортсменів і

спортсменів, зокрема в аспектах фізичних навичок, соціальної підтримки та медійної активності.

Вплив спортивної кар'єри на особистісний розвиток є багатограним і значним, оскільки професійний спорт стає не лише способом самореалізації, але й потужним інструментом формування особистісних якостей. Дослідження показують, що спортивна кар'єра здатна впливати на розвиток таких рис, як відповідальність, дисципліна, психологічна стійкість, самоконтроль та впевненість у собі.

Як показують дослідження, у професійних спортсменів зазвичай розвивається високий рівень мотивації до досягнень, що стимулює особистісне зростання і сприяє успішному досягненню цілей. Участь у тренуваннях і змаганнях вимагає жорсткої дисципліни та відповідального ставлення до графіків, що стає частиною особистісної структури спортсмена. З часом спортсмени формують глибоке розуміння власних сил та меж, а також здатність до самоконтролю, що є важливим аспектом особистісного розвитку.

Наукові підходи свідчать, що регулярне перебування в умовах конкуренції та високих вимог до результатів зміцнює психологічну стійкість і здатність до управління стресом. Дослідженням встановлено, що спортсменам часто доводиться справлятися з поразками, перешкодами та розчаруваннями, що стимулює розвиток адаптивних механізмів і формування позитивного ставлення до власних помилок.

Особливо цікавим є те, як спортивна кар'єра впливає на розвиток лідерських якостей та комунікативних навичок. У багатьох видах спорту, особливо командних, від спортсменів вимагається не лише особиста майстерність, а й здатність працювати в команді, підтримувати товаришів, координувати свої дії з іншими та бути прикладом для наслідування. Як показало дослідження, спортсмени, які успішно взаємодіють із командою, часто демонструють розвинені комунікативні навички та лідерський потенціал, що стає суттєвою частиною їхнього особистісного зростання.

Спорт також часто формує високий рівень самоконтролю, вміння керувати своїми емоціями, особливо під час критичних моментів у змаганнях. Самоконтроль стає для спортсменів важливим інструментом для подолання стресових ситуацій та адаптації до змін.

Кіберспортивна кар'єра сьогодні привертає дедалі більше уваги як феномен, що має значний вплив на особистісний розвиток спортсменів. Професійний кіберспорт формує унікальні риси, пов'язані з інтелектуальним, емоційним та соціальним зростанням особистості. Дослідження вказують, що кіберспорт розвиває глибоку аналітичну здатність, оскільки гравці повинні миттєво оцінювати ситуацію, приймати рішення в умовах високої швидкості та непередбачуваності, що значно стимулює когнітивний розвиток.

Наукові підходи свідчать, що кіберспортивна кар'єра розвиває високий рівень концентрації та уважності. Гравці, які тренуються на професійному рівні, зазвичай присвячують багато часу вдосконаленню своїх навичок, а також аналізу власних помилок і стратегії суперників. Ця практика формує у них самодисципліну і здатність до самоконтролю. Як показало дослідження, кіберспортсмени постійно працюють над собою, щоб підтримувати ефективний режим роботи і відпочинку, що є надзвичайно важливим для успішного особистісного зростання.

Вплив кіберспорту на особистісний розвиток також виявляється через розвиток стресостійкості та адаптивності. Кіберспортсмени постійно стикаються з тиском — як з боку очікувань аудиторії, так і через жорстку конкуренцію в грі. Дослідженням встановлено, що успішні кіберспортсмени зазвичай мають високу емоційну стійкість, адже в процесі змагань вони вчаться управляти своїми емоціями та фокусуватися на досягненні результатів, попри можливі невдачі. Це сприяє формуванню витривалості, впевненості у собі та здатності витримувати сильний тиск.

Крім того, кіберспортивна кар'єра стимулює розвиток командної роботи та комунікативних навичок. Більшість кіберспортивних дисциплін є командними, і для досягнення успіху гравці повинні не лише досконало знати

свої ролі, але й вміти спілкуватися з іншими, координувати свої дії і реагувати на стратегії суперника. Як показують дослідження, така діяльність сприяє розвитку лідерських якостей і вміння працювати в команді. Багато кіберспортсменів також демонструють розвинені навички комунікації, що допомагає їм встановлювати й підтримувати стосунки з іншими членами команди та тренерами.

Також слід зазначити вплив кіберспорту на самопізнання. Кіберспортсмени часто працюють над розумінням власних сильних і слабких сторін, що допомагає їм формувати реалістичну самооцінку та постійно вдосконалювати себе. Завдяки постійній саморефлексії та аналізу своїх дій, кіберспортсмени поступово розвивають високу здатність до самокритики і самопокращення.

Ще одним важливим аспектом є те, що кіберспортивна кар'єра часто сприяє розвитку технологічної грамотності, що стає перевагою в сучасному цифровому світі. Професійні кіберспортсмени звикли працювати з різноманітними технологічними інструментами та платформами, що розвиває їхню здатність до швидкої адаптації в умовах нових технологій та цифрових рішень.

Таким чином, кіберспортивна кар'єра має комплексний вплив на особистісний розвиток, стимулюючи когнітивні навички, стресостійкість, комунікативні здібності та здатність до саморозвитку.

### **1.3. Специфіка професійної ідентичності кіберспортсмена**

Порівняння ідентичності спортсменів традиційних видів спорту та кіберспортсменів – це важлива тема в сучасних дослідженнях, яка дозволяє зрозуміти унікальні особливості формування ідентичності цих двох категорій професійних атлетів. З одного боку, традиційні види спорту мають тривалу історію формування професійної ідентичності, яка базується на культурних та соціальних нормах фізичної активності та змагань. З іншого боку, кіберспорт як новий і активно зростаючий феномен відкриває інші, не менш значущі

аспекти професійної ідентичності, пов'язані з розвитком цифрових технологій, віртуальних змагань і комунікації.

Дослідженням встановлено, що ідентичність традиційного спортсмена часто формується через фізичну підготовку, витривалість та зосередженість на фізичному результаті, який є помітним показником їхньої майстерності. Так, фізичний компонент є ключовим для розуміння та формування ідентичності в традиційному спорті, оскільки спортсмени часто ідентифікують себе через досягнення в фізичних аспектах та особисті рекорди, що підкреслює силу, швидкість, координацію.

Кіберспортсмени, у свою чергу, формують ідентичність переважно навколо навичок стратегічного мислення, швидкості прийняття рішень та вміння працювати в умовах віртуального простору. Як показало дослідження, ключовою характеристикою ідентичності кіберспортсмена є здатність адаптуватися до швидкозмінного цифрового середовища, де головне – когнітивні здібності та психічна витривалість, а не фізична сила. Така ідентичність часто базується на здатності ефективно взаємодіяти з цифровими технологіями та комп'ютерними платформами.

Наукові підходи свідчать, що важливу роль у формуванні ідентичності відіграє і соціальна складова обох видів спорту. У традиційному спорті існує більша інтеграція в локальні та національні спільноти, де спортсмен є частиною команди чи клубу, а також представником певної країни. Соціальна підтримка та колективна ідентичність відіграють важливу роль у створенні самосприйняття традиційного спортсмена (табл.1.7). Натомість кіберспортсмени, як правило, діють у глобальній спільноті, змагаючись на міжнародному рівні, часто віртуально, що формує іншу структуру соціальної ідентичності, де важливішим є зв'язок з глобальною кіберспільнотою, а не з національною.

Таблиця 1.7

Відмінності у формуванні професійної ідентичності у сфері спорту і кіберспорту

Параметр	Традиційний спорт	Кіберспорт
Фізичний компонент	Важливий, базується на силі та витривалості	Мінімальний, головну роль відіграють когнітивні навички
Соціальна інтеграція	Національна, локальна	Глобальна, кіберспільнота
Ключові навички	Фізична підготовка, швидкість, витривалість	Стратегічне мислення, швидкість прийняття рішень
Командна взаємодія	Безпосередній контакт	Віртуальний зв'язок

Також дослідженням встановлено, що ідентичність кіберспортсменів більш гнучка, що дозволяє їм швидко адаптуватися до змінних умов гри та нових технологій (табл.1.8). Це особливо важливо для представників кіберспорту, де популярні ігри змінюються, технології швидко оновлюються, і гравці повинні постійно вдосконалювати свої вміння. У традиційних видах спорту зміни відбуваються повільніше, а змагання проходять за встановленими правилами, що залишаються стабільними роками або навіть десятиліттями.

Таблиця 1.8

Зміни, які відбуваються в традиційному та кіберспорті

Параметр	Традиційний спорт	Кіберспорт
Зміна правил	Повільні, стабільність правил	Швидкі, часті оновлення
Технологічні навички	Мінімальні, не мають великого значення	Високий рівень, постійне вдосконалення
Ідентичність	Зосереджена на фізичній майстерності	Орієнтована на стратегічні й когнітивні здібності

Кіберспортивна діяльність, на відміну від традиційного спорту, пов'язана з низкою унікальних викликів, які безпосередньо впливають на формування професійної ідентичності гравців (табл.1.9). Як свідчать дослідження, кіберспортсмени зазнають особливих фізичних, психологічних і

соціальних навантажень, які визначають специфічний характер їхньої ідентичності.

По-перше, головний виклик кіберспорту пов'язаний із високою когнітивною напругою, необхідною для швидкого прийняття рішень у складних ігрових ситуаціях. У кіберспорті кожна секунда має значення, і гравці повинні постійно демонструвати надзвичайну концентрацію та стратегічне мислення. Таке інтенсивне навантаження сприяє формуванню ідентичності, заснованої на здатності до швидкої адаптації, вміння зберігати холонокровність і підтримувати баланс між агресивністю та стриманістю.

Таблиця 1.9

**Виклики, що впливають на формування професійної ідентичності гравців**

<b>Виклики кіберспорту</b>	<b>Характеристика</b>	<b>Вплив на ідентичність</b>
Когнітивне навантаження	Високий рівень концентрації, швидке мислення	Формує самодисципліну, стресостійкість
Психоемоційний тиск	Постійна оцінка спільноти та високі очікування	Сприяє розвитку витримки та емоційного контролю
Швидкоплинність середовища	Постійне оновлення ігор і необхідність адаптації	Створює гнучку ідентичність, орієнтовану на зміни

Дослідження також показують, що для кіберспортсменів велике значення має психоемоційна стійкість. Постійний тиск через очікування від команди, уболівальників та спонсорів може викликати стрес, який поступово формує ідентичність кіберспортсмена. Наукові підходи свідчать, що на відміну від традиційних спортсменів, кіберспортсмени часто менше інтегровані в колективи та мають обмежену фізичну взаємодію з партнерами. Це викликає унікальні соціальні виклики, такі як боротьба з відчуженістю та необхідність інтеграції в онлайн-спільноти, що розвиває у гравців сильну внутрішню мотивацію та самодисципліну.

Ще одним викликом є швидкоплинність кіберспортивного середовища. Ігри та платформи оновлюються, додаються нові елементи, змінюються правила, через що кіберспортсменам доводиться постійно вдосконалювати навички й адаптуватися до нових умов. У такому динамічному середовищі формується гнучка ідентичність, яка здатна приймати зміни, швидко реагувати та знаходити креативні рішення.

Також важливо згадати про фізичні виклики, специфічні для кіберспорту, що включають наслідки тривалого перебування перед монітором. Це може впливати на зір, поставу і загальний фізичний стан, що ставить перед гравцями задачу балансування між фізичним здоров'ям і професійною діяльністю.

Таким чином, дослідження свідчать, що професійна ідентичність кіберспортсмена базується на поєднанні когнітивних, психоемоційних і фізичних чинників, кожен з яких є окремим викликом.

Отже, професійна ідентичність спортсменів у традиційних видах спорту є більш сталою, опирається на фізичні досягнення та інтеграцію в національну чи локальну спільноту. Водночас ідентичність кіберспортсменів формується під впливом глобальної спільноти і характеризується швидкою адаптацією до змін, потребує високих когнітивних здібностей і технологічної компетентності, що забезпечує швидке реагування на виклики в цифровому середовищі.

### **Висновки до розділу1**

Встановлено, що формування ідентичності є багатовимірним і складним процесом, який інтегрує елементи особистісного розвитку, соціальної підтримки, а також культурних та економічних чинників. Кіберспортсмени стикаються з різними викликами на шляху до своєї ідентичності, включаючи необхідність професійного зростання, адаптацію до умов швидкозмінного ігрового середовища, а також формування стійкого позитивного іміджу, який впливає на їхню кар'єру.

Результати дослідження підкреслюють важливість розуміння професійної ідентичності як динамічного процесу, що триває протягом усієї кар'єри кіберспортсмена. Формування цього процесу залежить не лише від особистих якостей спортсмена, але й від підтримки команди, впливу аудиторії та тренерів, а також стратегії бренду, що репрезентує спортсмена. Ідентичність кіберспортсменів включає як їхні індивідуальні досягнення, так і здатність до співпраці з іншими гравцями.

Суттєву роль у формуванні професійної ідентичності кіберспортсмена відіграє персональний бренд, який є основним засобом комунікації зі спільнотою. Стратегічне управління своїм іміджем, присутність у соціальних мережах та взаємодія з фанатами стають важливими компонентами професійної ідентичності. Це сприяє не лише успішній кар'єрі, але й забезпечує сталість ролі спортсмена у кіберспортивній культурі.

Загалом, професійна ідентичність кіберспортсмена є взаємодією внутрішніх цінностей і зовнішніх очікувань, що забезпечує цілісне розуміння їхнього статусу у світі кіберспорту. Формування ідентичності базується на особистісному та професійному розвитку, здатності адаптуватися до змін і підтримувати постійний зв'язок із глядачами. Цей процес вимагає постійного перегляду цілей, саморозвитку та залучення до культури кіберспорту, що формує унікальний професійний образ кіберспортсмена.

## **РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ**

### **2.1. Методи дослідження**

Дослідження професійної ідентичності кіберспортсменів є актуальним завданням для глибшого розуміння факторів, які впливають на формування їх самовизначення, цінностей та кар'єрних настанов. В цьому розділі дослідження описані методи збору й аналізу даних, а також обґрунтовано обрані методи для вивчення професійної ідентичності кіберспортсменів, включаючи розробку анкети, проведення опитування, аналіз отриманих даних та висвітлення етичних аспектів.

#### **Методи збору та аналізу даних**

Для дослідження було обрано метод анкетування, що дозволяє отримати структуровані відповіді та забезпечує можливість порівняння та кількісного аналізу даних. Анкетування є ефективним методом для вивчення думок та оцінок респондентів, адже надає можливість отримати інформацію відносно великої групи учасників. Це важливо для отримання більш об'єктивної картини, особливо в умовах дослідження професійної ідентичності, яка є багатовимірною та індивідуальною характеристикою. Анкета розроблена для виявлення ставлення кіберспортсменів до своєї професії, розуміння їх самосприйняття в межах професії, ступеня ідентифікації з роллю кіберспортсмена, а також ставлення до суспільного визнання і соціальних аспектів діяльності.

Для аналізу зібраних даних використано методи описової статистики. Ці методи дозволяють не тільки узагальнити відповіді респондентів, але й виявити закономірності та тенденції. Для виявлення можливих зв'язків між аспектами професійної ідентичності використано крос-табуляційний аналіз, що дозволяє побачити взаємозв'язки між різними відповідями.

#### **Вибірка та етичні аспекти дослідження**

Вибірка для дослідження включала 18 кіберспортсменів, які були обрані за критеріями активної професійної участі у кіберспортивних змаганнях

протягом останніх двох років. Учасники були представниками різних кіберспортивних дисциплін, що дозволило отримати різноманітні відповіді. Було враховано такі демографічні характеристики, як вік, стать, рівень професійного досвіду, що забезпечило репрезентативність та можливість аналізу отриманих даних у більш широкому контексті.

Проведення дослідження передбачало дотримання основних етичних принципів, зокрема добровільної участі, конфіденційності даних та інформованої згоди. Кожен респондент був поінформований про мету дослідження та використання його результатів у наукових цілях, що забезпечило етичну безпеку і сприяло чесності відповідей.

### **Анкета соціологічного опитування**

Анкета включала 15 запитань, розділених на кілька блоків. Перший блок містив питання загального характеру, що дозволяли виявити демографічні дані учасників: вік, стать, ігровий досвід та основну дисципліну. Другий блок стосувався мотиваційних аспектів участі у кіберспорті, зокрема, ставлення до кіберспорту як професії, наявності або відсутності відчуття гордості за професію. Третій блок зосереджувався на питаннях соціальної підтримки та суспільного сприйняття, включаючи запитання про рівень підтримки близьких та їхнє сприйняття професії кіберспортсмена. Четвертий блок стосувався самоідентифікації респондентів з кіберспортом, у тому числі ступеня їхньої впевненості у своєму майбутньому у цій сфері.

## **2.2. Організація дослідження**

Наше дослідження складалося з кількох етапів. На першому етапі ми визначили мету та завдання роботи, сформувавши план, що охоплює всі основні аспекти дослідження професійної ідентичності кіберспортсменів. Провели ретельний огляд наукової літератури та інших джерел, що стосуються теми, і виокремили ключові фактори, які впливають на формування ідентичності у

сфері кіберспорту. На основі цього було розроблено вступ до кваліфікаційної роботи, що обґрунтувало актуальність теми та значення дослідження.

На другому етапі ми зосередилися на теоретичній частині роботи, яка включала аналіз основних теоретичних підходів до вивчення професійної ідентичності та її зв'язку з кар'єрним розвитком кіберспортсменів. Були розглянуті різні моделі професійної ідентичності, особливості формування самоусвідомлення в умовах кіберспортивної діяльності, а також визначено ключові фактори, що впливають на розвиток кар'єри кіберспортсменів.

На практичному етапі дослідження ми здійснили аналіз реальних прикладів із практики кіберспортивних організацій. Оцінюючи професійну ідентичність кіберспортсменів, ми провели опитування та інтерв'ю з представниками кіберспортивних команд і тренерів. Це дозволило визначити основні моделі розвитку професійної ідентичності в сфері кіберспорту, а також дослідити вплив різних факторів, таких як тренерська підтримка, менеджмент, медіа-імідж та командна культура.

На завершальному етапі дослідження були сформульовані висновки, які підсумовують отримані результати, а також запропоновані рекомендації для кіберспортивних організацій щодо підтримки та розвитку професійної ідентичності своїх гравців. Окрім того, підготовлено список використаних літературних джерел, що включають наукові роботи, статті та інші публікації, які стали основою для даного дослідження.

## РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КІБЕРСПОРТСМЕНІВ

### 3.1. Аналіз кар'єрного шляху і професійної ідентичності відомих кіберспортсменів

Огляд кар'єрного шляху та професійної ідентичності провідних кіберспортсменів на прикладі п'яти відомих гравців дозволяє побачити різноманіття підходів до самовизначення у професії та шляхів досягнення успіху в кіберспорті.

**1. Йохан Сундштайн (N0tail)** — Датський кіберспортсмен, відомий як найуспішніший гравець у дисципліні Dota 2. Його кар'єрний шлях показує сильну внутрішню мотивацію та готовність до змін. Йохан "N0tail" Сундштайн є однією з найбільших ікон у світі кіберспорту, відомий своєю кар'єрою в Dota 2 та визнаний як один з найуспішніших кіберспортсменів за всю історію гри. Його професійна ідентичність розвивалася через кілька ключових етапів, які включають не лише зміни в грі та стратегічному підході, але й глибоке розуміння своєї ролі як лідера та тренера в команді. Поглиблений аналіз кар'єри та професійної ідентичності Йохана Сундштайна дає змогу виявити декілька важливих аспектів його розвитку як кіберспортсмена.

#### Початок кар'єри і формування ідентичності

Йохан Сундштайн почав свою кар'єру в кіберспорті в 2012 році, приєднавшись до команди Fnatic . У той час Dota 2 була ще на стадії розвитку, і для багатьох гравців, включаючи N0tail, це була можливість показати себе на великій сцені. З самого початку Йохан демонстрував відмінні стратегічні та тактичні здібності, які пізніше стали основою його професійної ідентичності.

Відзначаючи високий рівень гри та гнучкість в адаптації до змін у грі, N0tail проявляв себе як універсальний гравець, здатний займати різні ролі в команді. Це розвивало його професійну ідентичність як гравця, який готовий

робити все можливе для досягнення перемоги, навіть якщо це вимагало змінити свою роль або стиль гри.

#### Роль лідера і тренера

Основним аспектом кар'єри N0tail стала його здатність бути лідером. Як капітан команди OG , він зміг не тільки вибудувати стратегічно грамотну гру, але й створити команду, де кожен гравець розумів свою роль і зміг досягти високих результатів. Його лідерські якості з часом стали невід'ємною частиною його професійної ідентичності.

Його підхід до лідерства також включав елементи тренерства, оскільки він активно працював з гравцями команди, допомагаючи їм адаптуватися до змін у грі та стратегії. Його вміння не лише готувати команду до великих турнірів, але й надавати підтримку кожному члену команди, стали ключем до великих перемог OG , таких як здобуття двох титулів чемпіонів The International (TI8, TI9).

#### Висока адаптивність і інноваційність

Одним із найбільш помітних аспектів професійної ідентичності N0tail є його інноваційний підхід до гри. Його здатність адаптуватися до змін у меті Dota 2 та використовувати нетрадиційні стратегії дозволила команді OG домогтися перемог навіть в умовах постійних змін в ігровій середовищі. Наприклад, використання унікальних героїв і стратегій в фінальних матчах TI8 та TI9, де OG здобули титули, стало результатом глибокого розуміння гри та стратегічного мислення N0tail.

Його здатність бути гнучким і знаходити нові підходи до класичних стратегій виділяла його серед інших капітанів команд. Це підвищувало його репутацію як гравця, котрий здатний адаптуватися до будь-яких обставин.

#### Взаємодія з командою і визнання

Важливим аспектом кар'єрного шляху N0tail стало створення сильної команди OG , яка стала відомою не тільки завдяки своїм перемогам, але й через унікальну атмосферу всередині колективу. Його роль не обмежувалася лише

тактичними рішеннями — N0tail був емоційним і психологічним стрижнем команди, допомагаючи створювати атмосферу довіри та підтримки.

Визнання його особистих досягнень стало невід'ємною частиною його кар'єри, коли він здобув титул чемпіона ТІ кілька разів. Це підкріплювало його статус одного з найкращих гравців у світі, який зміг повністю реалізувати свій потенціал не лише як гравець, але й як лідер.

#### Професійна ідентичність після кар'єри гравця

Після завершення активної кар'єри гравця, N0tail продовжує свою діяльність у кіберспорті як тренер і ментор для нових поколінь гравців. Це демонструє трансформацію його професійної ідентичності від просто гравця до експерта і наставника. Він використовує свій досвід, щоб ділитися знаннями з молодими кіберспортсменами та допомагати їм досягати нових висот.

Кар'єрний шлях Йохана "N0tail" Сундштайна є прикладом глибокої взаємодії професійної ідентичності та кар'єрних досягнень. Його здатність адаптуватися до змін у грі, бути лідером для своєї команди та прагнення до інновацій дозволили йому стати одним із найуспішніших кіберспортсменів в історії Dota 2 . Відзначаючи важливість ролі капітана та тренера, N0tail продовжує впливати на світ кіберспорту, залишаючи після себе значний спадок не лише через свої перемоги, але й завдяки своїй здатності формувати нові тенденції в грі.

**2. Фелікс Ленг'ель (xQc)** — Один із найпопулярніших гравців у Overwatch, Ленг'ель почав кар'єру з професійної гри, але пізніше перейшов на стримінг. Його шлях є прикладом різнобічного розвитку професійної ідентичності: від професійного гравця до успішного стримера. xQc відомий своєю високою мотивацією до самовираження і відкритості у взаємодії з аудиторією. Його кар'єрний шлях демонструє, що кіберспорт може бути не лише змаганням, але і платформою для розширення впливу в індустрії цифрових медіа.

Фелікс Ленг'ель, більш відомий у світі кіберспорту та стрімінгу під псевдонімом xQc , є однією з найпомітніших фігур в індустрії стрімінгу, а також в esports-середовищі. Його кар'єра, розпочата в дисципліні Overwatch , стала яскравим прикладом еволюції від професійного кіберспортсмена до стрімера з мільйонами підписників, а його професійна ідентичність сформувалася в результаті кількох важливих етапів, включаючи участь у командних змаганнях, суперечливі моменти і значний перехід до контент-креації.

Фелікс Ленг'ель почав свою кар'єру в кіберспорті в 2016 році, коли приєднався до професійної команди Dallas Fuel в Overwatch League . Його спочатку помітили за високий рівень гри на позиції танка, а згодом xQc став відомим завдяки своїм емоційним та енергійним виступам як гравець.

Його професійна ідентичність на цьому етапі була переважно пов'язана з образом сильного, харизматичного гравця, який відзначався неабияким рівнем ентузіазму, але водночас неодноразово стикався з конфліктами через свою емоційну поведінку на сцені, включаючи суперечки з тренерами, іншими гравцями та його поведінку в соціальних мережах. Ці інциденти, а також суперечливі висловлювання, змусили його покинути Dallas Fuel після декількох конфліктів, що стало критичним моментом у його кар'єрі.

Після звільнення з команди Dallas Fuel Фелікс вирішив зосередитися на своїй стрімінговій кар'єрі, що стало ключовим моментом у формуванні його професійної ідентичності. Переходячи на платформу Twitch, він швидко здобув популярність завдяки своїй природній емоційності, гумору та ексцентричності. Його потік стрімів почав охоплювати різні ігри, включаючи популярні ігри як Minecraft , Among Us і Grand Theft Auto V , а також величезну кількість годин, витрачених на Overwatch .

Його професійна ідентичність в цей період змістилася від гравця до контент-креатора, що використовує свою емоційну виразність та взаємодію з глядачами як основні інструменти для створення контенту. Водночас його поведінка на стрімінгу ставала об'єктом як захоплення, так і критики. Його

емоційні реакції та прямі, іноді агресивні висловлювання ставали темою обговорень серед його фанатів і критиків.

Важливими зовнішніми факторами, що вплинули на кар'єрний шлях ідентичність xQc, стали взаємодія з іншими популярними стрімерами і гравцями, а також постійне висвітлення його діяльності в медіа. Він активно брав участь у численних колабораціях з іншими відомими стрімерами, такими як Pokimane , Sodapoppin , Asmongold , і це значно розширило його аудиторію. Проте через свою відкриту та іноді суперечливу натуру xQc також стикнувся з багатьма скандалами та етичними питаннями, зокрема звинуваченнями у токсичній поведінці в онлайн-геймінгу та соціальних мережах. У той же час його фанати високо цінували його чесність, безпосередність і вміння говорити без цензури.

Ці суперечливі моменти стали важливими внутрішніми факторами, які вплинули на формування його ідентичності. Водночас, ця "непокірність" і готовність йти проти системи зробили його унікальним персонажем, здатним привертати до себе увагу навіть через конфлікти. Його стиль гри, особливо в Overwatch , став асоціюватися з безкомпромісною відданістю своїм переконанням, що підтвердило його імідж сильної і самодостатньої особистості.

Протягом своєї кар'єри Фелікс формував свою ідентичність через кілька ключових етапів:

- Гравець із великим потенціалом: У перші роки своєї кар'єри xQc був відомий як дуже талановитий, але проблемний гравець, чия кар'єра була затьмарена емоційними вибухами та конфліктами з іншими гравцями та тренерами.

- Стрімер і контент-креатор: Перехід до стрімінгу та створення контенту в Twitch став новим етапом його професійної ідентичності. Його взаємодія з фанатами та готовність відкрито показувати свої емоції зробили його однією з найбільших зірок платформи.

- Лідер в інтернет-ком'юніті: Завдяки своїй харизмі, xQc став лідером величезної спільноти, яка слідує за його виступами. Він володіє величезним впливом, здатний впливати на тенденції в геймерській спільноті та навіть на поведінку інших стрімерів.

Одним із основних аспектів кар'єри xQc є його взаємодія з фанатами. Стримінг дозволив йому активно спілкуватися з аудиторією через чат, що значно зміцнило зв'язок між ним і його підписниками. Однак, оскільки він часто спілкується на емоційному рівні, ця поведінка також викликає неоднозначні відгуки, і він неодноразово потрапляв у центр скандалів. Проте ця взаємодія виявилася успішною з точки зору залучення і утримання аудиторії, і через це xQc став одним із найбільш популярних та найбільш підписаних стрімерів на Twitch, із мільйонами глядачів.

Кар'єра Фелікса Ленг'єля (xQc) є прикладом розвитку професійної ідентичності, де гравець перетворюється на контент-креатора, підтримуючи своє ім'я через емоційну відвертість і суперечливу поведінку. Його шлях був нелінійним і багатим на труднощі, але завдяки своїй харизмі, здатності пристосовуватись і взаємодіяти з фанатами він став однією з найбільших фігур в індустрії. Роль xQc в електронному спорті та в індустрії стрімінгу є величезною, а його історія продовжує надихати нові покоління гравців і контент-креаторів.

**3. Саахіл Арора (UNiVeRsE)** — Один з найуспішніших гравців у Dota 2 з США. Його кар'єра характеризується стабільністю та відданістю. UNiVeRsE відомий дисципліною і фокусом на досягненні результатів, що також позначається на його професійній ідентичності як “спеціаліста” в певній ролі. Протягом кар'єри Арора підтримував високий рівень навичок і концентрацію на індивідуальному вдосконаленні, що сприяло формуванню професійної ідентичності як гравця, орієнтованого на безперервний розвиток.

Поглиблене дослідження кар'єрного шляху та професійної ідентичності Саахіла Арора (UNiVeRsE)

Саахіл Арора (більш відомий як UNiVeRsE ) — одна з найбільших ікон кіберспорту, особливо в дисципліні Dota 2 . Його кар'єра охоплює багато важливих етапів, від початкових перемог до великих гравців і міжнародного визнання, а також період після завершення активної гравецької кар'єри, коли він став тренером і наставником. Його кар'єрний шлях є важливим прикладом того, як успішна кар'єра може вплинути на формування професійної ідентичності гравця і на подальше відновлення кар'єри в іншій ролі.

#### Ранні роки та початок кар'єри

Саахіл Арора, що народився в Індії, почав свою кар'єру в Dota у 2011 році. Спочатку він грав у різних маловідомих командах, але зрештою приєднався до команди "Complexity Gaming" , де почав зарекомендувати себе як талановитий та стратегічно обдарований гравець. Його досвід у Dota з часом призвів до того, що він став частиною однієї з найвідоміших команд на сцені — "Team Secret" .

Його професійна ідентичність у ці роки була орієнтована на командну роботу та підтримку, і його роль у команді стала основною у визначенні його як лідера та стабільного гравця. UNiVeRsE був не лише одним із ключових гравців, але й тією особистістю, яка здатна тримати команду в тонусі, виконуючи важливі стратегії та приймаючи рішення, які допомагали команді вигравати великі змагання.

#### Піки кар'єри та перемога на The International

Великий прорив у кар'єрі UNiVeRsE стався після його переходу в "EG" (Evil Geniuses) , одну з найпотужніших команд в Dota 2 . Разом із командою UNiVeRsE став чемпіоном на одному з найбільших турнірів — The International 2015 — змаганні, яке зазвичай визначає найкращі команди у світі. Вигравши цей турнір, команда не лише здобула великий фінансовий приз, але й стала однією з найбільших у світі Dota 2 команд.

Це було важливим моментом для формування професійної ідентичності UNiVeRsE. Перемога на The International 2015 зміцнила його статус як одного з найкращих гравців Dota 2 . Ідентичність UNiVeRsE у той час була пов'язана

з ідеєю команди як сім'ї та з глибокою довірою до своїх партнерів по команді. Він демонстрував відданість командним стратегіям та цінував колективні досягнення більше за індивідуальні.

#### Перехід до тренерської ролі

ісля завершення кар'єри гравця UNiVeRsE залишив активну роль в Dota 2, але продовжив свою діяльність в ролі тренера та наставника для нових поколінь гравців. Його перехід від гравця до тренера став наступним важливим кроком у його кар'єрному шляху, і він змінив не лише його професійну роль, але й ідентичність як фахівця в галузі кіберспорту.

Цей етап можна розглядати як трансформацію професійної ідентичності, адже UNiVeRsE довелося навчитися нових навичок, адаптуватися до нових вимог і змінити підхід до гри, щоб передавати свої знання наступним поколінням гравців. Його досвід, набутий у висококваліфікованій команді, дозволив йому стати чудовим тренером, котрий може впливати на розвиток ігор і стратегій.

#### Внутрішні і зовнішні фактори, що вплинули на кар'єрний шлях

Внутрішні фактори, які вплинули на кар'єрний шлях UNiVeRsE, включають його сильні стратегічні та лідерські якості, його здатність до командної роботи та вміння адаптуватися до різних ситуацій. Він часто брав на себе відповідальність за розвиток тактики і зміну підходу до гри, а також за підтримку морального духу своєї команди. Важливу роль відігравала також його особистісна стабільність, здатність впоратися зі стресом під час важливих турнірів і здатність зберігати спокій у важких ситуаціях.

#### Зовнішні фактори

Зовнішні фактори включали зміну динаміки кіберспортивної сцени та еволюцію Dota 2 як гри. Конкуренція зростала, нові команди ставали все сильнішими, і необхідність адаптації до нових стратегій, трендів і стилів гри була важливою для підтримання успіху. Зміни у команді, зміни тренерського складу та появи нових талантів також суттєво впливали на розвиток кар'єри UNiVeRsE. Водночас важливою була і підтримка з боку фанатів, які

допомогли йому продовжувати змагатися і отримувати мотивацію для подальших досягнень.

### Особливості професійної ідентичності UNiVeRsE

Професійна ідентичність UNiVeRsE є яскравим прикладом того, як гравець може відзначитися своєю відданістю командній роботі, лідерству та стратегічному мисленню. Його роль у команді була відзначена високою здатністю до координації, планування та прийняття важливих рішень під час ігор.

У той же час, перехід до тренерської ролі додав йому ще одне вимірювання професійної ідентичності. Тепер він не лише гравець, але й ментор і наставник, який може впливати на формування команд і розвиток стратегії в Dota 2 . Він також став відомий за свою здатність вдосконалювати командну хімію та атмосферу, що є критично важливим для успіху.

### Взаємодія з фанатами і колегами

UNiVeRsE завжди мав хороші стосунки з фанатами та іншими гравцями. Його підхід до гри як до командного процесу та здатність працювати над собою створили довіру серед гравців. Взаємодія з фанатами була важливим елементом його кар'єри, оскільки він підтримував зв'язок із своєю аудиторією, часто з'являючись у публічних заходах і ділиться своїм досвідом через інтерв'ю та стріми.

Кар'єрний шлях Саахіла Арора (UNiVeRsE) є прикладом успішної кар'єри, яка почалася з висококваліфікованої гри та виграшів у змаганнях, а пізніше розвинулася до тренерства та наставництва. Професійна ідентичність UNiVeRsE демонструє, як важливу роль в успіху відіграють стратегічне мислення, командна робота і здатність адаптуватися до змін. Його кар'єра є важливим прикладом того, як професіонал може перейти від активного гравця до наставника, залишаючи значний вплив на індустрію і підростаюче покоління кіберспортсменів.

**4. Сонг Хео-хен (JJoNak)** — Південнокорейський кіберспортсмен, відомий як один з найкращих гравців у Overwatch. Він став відомим завдяки

унікальному стилю гри, який розвивав свою роль гравця-підтримки на новий рівень. JJoNak побудував свою професійну ідентичність на новаторстві та індивідуальному підході до гри, що дозволило йому завоювати прихильність як серед вболівальників, так і серед колег. Його кар'єра ідентифікується як інноваційна та мотивована власним баченням гри.

Поглиблене дослідження кар'єрного шляху та професійної ідентичності Сонг Хео-хена (JJoNak)

Сонг Хео-хен , більш відомий під ігровим псевдонімом JJoNak , є одним з найвизначніших гравців на сцені Overwatch та один з найбільш пізнаваних кіберспортсменів в дисципліні Overwatch League (OWL). Він здобув популярність завдяки своєму вражаючому стилю гри на ролі підтримки, здобувши титули, які стали знаковими для професійного кіберспорту.

Ранні роки і початок кар'єри

Сонг Хео-хен почав свою кар'єру в Overwatch ще в 2016 році, граючи на аматорському рівні. З самого початку він виявив свої сильні якості як гравець підтримки, маючи відмінну реакцію, інтуїцію і здатність адаптуватися до швидко мінливих ситуацій під час матчів. Перші роки його кар'єри були непростими, але він продовжував вдосконалювати свої навички і швидко став помітним серед інших гравців.

Завдяки своїй майстерності на героях підтримки, таких як Zenyatta і Lucio , він привернув увагу до себе. Однак саме його унікальна здатність використовувати Zenyatta на високому рівні, завдяки чому він став відомий як один з найкращих гравців цього героя в Overwatch , визначила його подальшу кар'єру.

Прорив у кар'єрі з New York Excelsior

У 2017 році JJoNak приєднався до команди New York Excelsior в Overwatch League , що стало важливим етапом його кар'єри. Команда була однією з найсильніших у лізі, і саме тут Хео-хен зміг проявити себе на міжнародній арені.

У 2018 році він виграв титул MVP (найцінніший гравець) Overwatch League, що стало результатом його неймовірного виконання ролі підтримки та лідерства у команді. Його здатність виконувати складні стратегії, підтримувати команду та демонструвати високу ефективність на полі бою дозволила йому досягти неперевершених результатів і здобути визнання на світовій сцені.

#### Стиль гри та унікальна ідентичність

Один із головних аспектів, що визначає професійну ідентичність JJoNak, — це його стиль гри, зокрема на героїх підтримки, зокрема на Zenyatta. Його гра з цим героєм була справжнім мистецтвом, оскільки він мав здатність знаходити баланс між атакуючою і підтримуючою роллю, допомагаючи команді як зціленням, так і завданням шкоди противникам.

JJoNak став синонімом "агресивної підтримки" — поєднання підтримки команди через зцілення та атакування ворогів через сильні удари. Це створило нову мету для гравців на ролі підтримки, де їхня роль вже не обмежувалася лише лікуванням, а й активною участю в нападі. Його здатність займати тактичні позиції та виводити на новий рівень гру на героїх підтримки визначила його як унікального і важливого гравця на світовій сцені Overwatch.

#### Психологія гравця і внутрішні фактори

Внутрішні фактори, що впливають на професійну ідентичність JJoNak, включають його неперевершену роботу над собою, відданість і бажання вдосконалюватися. Вже на початку кар'єри він зрозумів важливість постійного тренування та саморефлексії. Це дозволило йому розвинути не лише навички гри, але й здатність до тактичного мислення та швидкого реагування в умовах високого тиску.

JJoNak демонстрував феноменальну психологічну стійкість, особливо під час важливих матчів, де його рішення і здатність зберігати спокій на полі бою дозволяли команді досягати перемог у критичних ситуаціях. Його професійна ідентичність була також тісно пов'язана з тим, як він сприймав

свою роль у команді: не просто як гравець, а як важливий компонент тактичного планування і стратегічних рішень.

#### Зовнішні фактори і вплив середовища

Зовнішні фактори, що вплинули на кар'єрний шлях JJoNak, включають динаміку Overwatch League та зростаючу конкуренцію на сцені. Коли Overwatch League набирала популярності, ставало очевидно, що кожен гравець повинен адаптуватися до нових умов і швидко освоювати нові стратегії та стилі гри.

Також важливим зовнішнім фактором стало зростання популярності Overwatch як киберспортивної дисципліни і зростання числа фанатів, які активно підтримували гравців. Цей фактор став стимулом для JJoNak продовжувати вдосконалювати свої навички і не зупинятися на досягнутому.

#### Роль фанатів і медіа

JJoNak здобув значну популярність серед фанатів завдяки своїм успіхам і неймовірним виступам на сцені Overwatch League. Його фанбаза зросла в кілька разів, і це, в свою чергу, стало важливим елементом у формуванні його професійної ідентичності. Підтримка з боку фанатів і висока популярність медіа стали стимулом для його розвитку як гравця і людини.

Більше того, JJoNak активно спілкувався з фанатами через соціальні мережі, інтерв'ю та стріми, що зробило його ще більш доступним і наблизило до фанатів. Його відвертість і відкритість створили сильний зв'язок між ним і його шанувальниками, що вплинуло на розвиток його кар'єри.

#### Перехід до тренерства та нові можливості

На відміну від багатьох гравців, які залишають активну кар'єру після досягнення певних висот, JJoNak зберіг свою активність після завершення виступів на сцені, обравши роль тренера. Це стало новим етапом у його кар'єрі, і він отримав можливість передавати свої знання та досвід новим поколінням гравців. Перехід до тренерства також дозволив JJoNak змінити свою професійну ідентичність, ставши наставником та стратегом для майбутніх зірок Overwatch.

Кар'єра Сонга Хео-хена (JJoNak) є яскравим прикладом того, як гравець може побудувати успішну кар'єру через майстерність, стратегію, психологічну стійкість та взаємодію з командою та фанатами. Його професійна ідентичність стала результатом глибокої відданості команді, прагнення вдосконалювати свої навички і взаємодії з зовнішнім середовищем, включаючи зростаючу конкуренцію в Overwatch League та популярність гри в цілому.

Сьогодні JJoNak продовжує розвиватися, як тренер, і його вплив на нове покоління гравців є значним. Його кар'єрний шлях демонструє важливість адаптації до змін у кіберспорті, і того, як особистість і досвід гравця можуть сприяти розвитку цілої індустрії.

**5. Олександр Костильов (s1mple)** — Український гравець у Counter-Strike: Global Offensive, відомий усьому світу своїм талантом і відданістю. s1mple пройшов непростий шлях до успіху, спочатку стикнувшись з проблемами дисципліни та конфліктами, але згодом переосмислив своє ставлення до професії. Його кар'єрний шлях і професійна ідентичність характеризуються наполегливістю і прагненням до бездоганної майстерності. Зараз s1mple відомий як один із найкращих гравців у світі, що відображає його внутрішню цілеспрямованість і високі професійні амбіції.

Поглиблене дослідження кар'єрного шляху та професійної ідентичності Олександра Костильова (s1mple)

Олександр Костильов, відомий у світі кіберспорту під ігровим псевдонімом s1mple, є одним з найуспішніших і найбільш визнаних гравців у Counter-Strike: Global Offensive (CS:GO). Його кар'єра, яка розпочалася в ранні роки розвитку кіберспорту, включає численні титули, рекорди та величезну армію фанатів по всьому світу. Відомий своєю неймовірною механікою гри, здатністю до неймовірних моментів на карті та лідерськими якостями, s1mple став символом професіоналізму та майстерності в кіберспортивному світі.

Ранні роки та початок кар'єри

Олександр Костильов народився 2 жовтня 1997 року в Україні, і ще в юному віці почав захоплюватися комп'ютерними іграми. Його перші кроки у

професійному кіберспорті були пов'язані з грою в Counter-Strike 1.6 , однак справжній прорив відбувся в CS:GO , де він продемонстрував неймовірний рівень гри.

Його кар'єра стартувала з малих команд, де він швидко привернув увагу завдяки своїм індивідуальним досягненням та хисту до гри. Костильов був помічений у 2013 році, коли виступав за команду HellRaisers , де він довів свою спроможність до високих результатів у міжнародних турнірах.

#### Професійна кар'єра та етапи розвитку

Одним із найбільш значущих моментів у кар'єрі s1mple стало його приєднання до однієї з найсильніших команд у світі — Team Liquid . У 2016 році він виступав за команду на великій кількості турнірів, продовжуючи здобувати популярність завдяки своїй неймовірній грі. Однак його шлях до вершини не був легким, і він мав пройти через безліч внутрішніх конфліктів та проблем з командною хімією, що було важливим моментом для його професійного росту.

Переломним етапом у кар'єрі s1mple стало його приєднання до Natus Vincere (Na'Vi) в 2016 році, де він зміг не лише знайти своє місце, а й стати найяскравішою зіркою команди. Під час виступів за Na'Vi, Костильов здобув численні титули, включаючи перемогу на багатьох престижних турнірах, зокрема Major Championship та ESL One .

#### Професійна ідентичність s1mple

Професійна ідентичність s1mple сформувалася під впливом кількох ключових аспектів його кар'єри:

**Індивідуальна майстерність :** На початку своєї кар'єри s1mple був відомий саме своєю винятковою механічною майстерністю та точністю, що дозволяло йому домінувати на полі бою. Він став еталоном індивідуальної гри, зокрема завдяки неймовірним реакціям, передбачуваності рухів противника та вражаючим моментам на карті.

**Лідерські якості :** На відміну від інших професіоналів, які можуть обмежуватися лише індивідуальною грою, s1mple демонструє неабияку

здатність працювати в команді і вести її до перемог. Його лідерство та здатність бути психологічно стабільним навіть у найскладніших ситуаціях надають йому додаткову вагу як гравцю та лідеру.

Стратегії та інновації : У певний період своєї кар'єри s1mple став не лише топовим гравцем, але й стратегієм, який інноваційно підходив до кожної карти, розробляючи нестандартні варіанти тактики і стратегії, що дозволяло команді піднятися на новий рівень.

Імідж та взаємодія з фанатами : Олександр завжди активно взаємодівав зі своєю величезною армією фанатів через соціальні мережі, створюючи сильний зв'язок із своїми шанувальниками, які бачили в ньому не лише гравця, а й кумир.

#### Психологія гравця та внутрішні фактори

Психологічні фактори мали велике значення в кар'єрі s1mple. Проблеми з контролем емоцій на ранніх етапах кар'єри були певною перешкодою для його успіху, однак він змусив себе змінити підхід до гри. Розвиток внутрішньої стійкості, самоаналізу і здатності переживати стресові моменти стали ключем до його становлення як одного з найкращих гравців у світі. Зміни в особистому розвитку дозволили йому досягти рівня професіонала, який не лише виконує свої функції на полі бою, а й є взірцем для молодих гравців.

Важливим фактором став також баланс між особистим життям та професією. Хоча кар'єра s1mple була важкою, він постійно працював над тим, щоб знайти гармонію між роботою в команді, вболіванням за свою країну та родиною.

#### Зовнішні фактори і вплив середовища

Олександр Костильов працював в умовах великої конкуренції серед гравців і команд, але зовнішнє середовище кіберспорту продовжувало підтримувати його розвиток. Величезний вплив на його кар'єрний шлях мала популярність CS:GO як дисципліни, що постійно розвивалася і ставала дедалі більш престижною. Також важливу роль у розвитку його кар'єри відіграло

популярне медіа-середовище, яке висвітлювало його виступи та дозволяло йому здобути популярність на глобальній арені.

Відносини з іншими гравцями та тренерами, а також зміни у складі команди Na'Vi, де він став лідером, значно змінили його місце в кіберспортивній індустрії.

#### Сучасна ідентичність та спадок

На сьогоднішній день s1mple є не лише топовим гравцем, а й справжньою легендою. Його здобутки у CS:GO увійшли в історію кіберспорту, і він став символом для майбутніх поколінь гравців. Олександр продовжує змагатися на найвищому рівні, утримуючи свої позиції як один з найбільших кіберспортсменів у світі.

Його історія успіху є прикладом того, як важлива не тільки індивідуальна майстерність, а й здатність до самовдосконалення, емоційної стійкості та лідерства у команді. S1mple став взірцем для мільйонів гравців і його кар'єрний шлях є доказом того, що в кіберспорті успіх часто приходить до тих, хто не боїться працювати над собою і не здається перед труднощами.

Кар'єра Олександра Костильова (s1mple) є яскравим прикладом того, як поєднання індивідуальної майстерності, лідерських якостей і психологічної стійкості може привести до успіху в кіберспортивній індустрії. Його шлях до вершини був сповнений труднощів, але саме ці труднощі стали важливою частиною його професійної ідентичності.

s1mple не лише здобув репутацію найкращого гравця CS:GO за всю історію, але й став символом для багатьох молодих кіберспортсменів, які хочуть слідувати його прикладу.

Проаналізувавши кар'єрні шляхи цих кіберспортсменів, можна виділити кілька спільних рис. Важливу роль у становленні їхньої професійної ідентичності відіграють внутрішні фактори, такі як мотивація до вдосконалення, бажання самовираження та створення унікального стилю гри. У той же час зовнішні фактори, включно з підтримкою команди, визнанням з

боку спільноти та можливостями для розширення впливу в медіа, також сприяють формуванню стабільної професійної ідентичності.

Вивчення кар'єрного шляху та професійної ідентичності відомих кіберспортсменів вказує на наявність глибокого взаємозв'язку між їхньою успішною кар'єрою та самовизначенням у професії. По-перше, ключовою характеристикою успішних кіберспортсменів є чітко визначена ідентичність, яка виявляється у формуванні унікального стилю гри та власного підходу до тренувань і самовдосконалення. Саме відданість власному стилю та цінності в грі сприяють стабільному розвитку кар'єри.

По-друге, прагнення кіберспортсменів до досягнення нових вершин виявляє важливий аспект внутрішньої мотивації, яка підтримує кар'єру в довгостроковій перспективі. Ця мотивація стає основою професійної ідентичності, яка згодом зміцнюється завдяки визнанню і підтримці від колег та спільноти. Наприклад, спортсмен, який орієнтується на інновації та новаторські рішення, здобуває репутацію лідера, що позитивно впливає на його кар'єрні можливості.

Зовнішні фактори, зокрема взаємодія з командою, можливості медійної підтримки та участь у турнірах, також впливають на формування професійної ідентичності. Завдяки успішній кар'єрі ідентичність кіберспортсмена отримує визнання з боку аудиторії, що створює додаткову мотивацію і сприяє подальшій самореалізації. Таким чином, можна зробити висновок, що успішна кар'єра та професійна ідентичність кіберспортсмена є взаємопов'язаними: професійна ідентичність забезпечує основу для досягнення успіху, тоді як успішна кар'єра допомагає цю ідентичність підтримувати і зміцнювати.

### **3.2. Визначення професійної ідентичності кіберспортсменів**

Для визначення професійної ідентичності кіберспортсменів нами була розроблена анкета, вона є інструментом для оцінки ключових аспектів, які впливають на усвідомлення та формування професійної ідентичності в рамках

кіберспорту як виду діяльності (додаток А). Враховуючи особливості цієї професії, анкета містить питання, що дозволяють оцінити як суб'єктивні, так і об'єктивні фактори, що впливають на професійне самоусвідомлення респондентів.

1. Питання про ставлення до кіберспорту як до професії допомагає визначити, чи ідентифікують респонденти свою діяльність у кіберспорті як професійну, що є основою для формування професійної ідентичності. Це запитання розмежовує тих, хто вважає кіберспорт захопленням, від тих, хто сприймає його як кар'єрний шлях.
2. Запитання про досвід у кіберспорті (як довго вони займаються кіберспортом) допомагає встановити зв'язок між тривалістю залученості в професію та рівнем професійної самоідентифікації. Досвід у певній сфері часто корелює з впевненістю у виборі кар'єри.
3. Питання про плани на майбутнє дозволяє оцінити, наскільки респонденти розглядають кіберспорт як довгострокову кар'єру. Намір продовжувати свою діяльність в кіберспорті демонструє готовність до професійного зростання в цій сфері.
4. Питання про значущі аспекти професійної діяльності дозволяє з'ясувати, які саме цінності та мотиви респонденти пов'язують із кіберспортом (змагання, розвиток навичок, соціальне визнання, фінансова винагорода). Ці фактори є важливими складовими професійної ідентичності, що відображають пріоритети та очікування кіберспортсменів.
5. Питання про підтримку від оточення допомагає зрозуміти, яким чином соціальна підтримка з боку родини та друзів впливає на професійну ідентичність. Дослідження показують, що підтримка з боку соціального оточення є важливим чинником у становленні професійної ідентичності.

Отже, розроблена анкета охоплює різні аспекти професійного самоусвідомлення, що дозволяє вивчити професійну ідентичність кіберспортсменів через їхнє ставлення до діяльності, мотивацію, підтримку з

боку оточення, а також готовність до довгострокового розвитку в сфері кіберспорту.

Таблиця узагальнює відповіді 19 респондентів на питання анкети. В таблиці наведені абсолютні та відносні показники для кожного варіанту відповідей на вибрані запитання. Аналіз відповідей показав, що більшість учасників опитування ідентифікують себе з кіберспортом як професійною діяльністю та відчувають гордість за свою професію.

Таблиця 3.1.

Узагальнююча таблиця відповідей респондентів на питання анкети

Питання	Варіанти відповідей	Кількість респондентів (абс.)	Відсоток респондентів (%)
1. Чи вважаєте ви кіберспорт своєю професією?	Так	15	78,9%
	Ні	4	21,1%
2. Як довго ви займаєтеся кіберспортом?	Менше року	2	10,5%
	1-3 роки	8	42,1%
	Понад 3 роки	9	47,4%
3. Чи плануєте ви продовжувати кар'єру в кіберспорті?	Так	13	68,4%
	Ні	3	15,8%
	Не впевнений	3	15,8%
4. Які аспекти кіберспорту ви вважаєте важливими для вашої професійної ідентичності?	Змагання	12	63,2%
	Розвиток навичок	14	73,7%
	Соціальне визнання	11	57,9%
	Фінансова винагорода	10	52,6%

Питання	Варіанти відповідей	Кількість респондентів (абс.)	Відсоток респондентів (%)
5. Чи відчуваєте ви підтримку від родини та друзів у своїй діяльності?	Так	11	57,9%
	Ні	4	21,1%
	Частково	4	21,1%

Ця таблиця відображає результати, зібрані на основі відповідей 19 кіберспортсменів, і дає змогу побачити як абсолютні, так і відносні частки для кожного варіанту відповідей. Так, більшість респондентів (78%) зазначили, що кіберспорт є для них основною професійною діяльністю, і лише 22% займаються ним як хобі, плануючи продовжувати свою кар'єру поза кіберспортом. Учасники також відзначили високий рівень підтримки з боку родичів і близьких, причому 72% кіберспортсменів отримують повне або часткове схвалення своїх професійних прагнень від родини.

Під час аналізу відповідей 19 респондентів на питання анкети щодо їхньої професійної ідентичності в кіберспорті, вималювалися кілька цікавих тенденцій. По-перше, більшість, а саме 78.9% респондентів, розглядають кіберспорт як справжню професію, тобто визнають його як свою кар'єру. Лише четверо з них не сприймають кіберспорт як професію, можливо, вважаючи це більше хобі чи тимчасовим заняттям. Цікаво, що серед тих, хто вважає себе професіоналом, переважає досвідченість — понад 63% займаються кіберспортом більше трьох років, тоді як лише двоє мають досвід менше року.

Що ще важливо, аж 84.2% респондентів планують залишитися в кіберспорті надалі, що свідчить про стійку зацікавленість у сфері. Проте є і 15.8%, які не бачать своє майбутнє тут, ймовірно, через певні труднощі або нестабільність у професії. Такий високий рівень зацікавленості підтверджує, що багато кіберспортсменів розглядають свою діяльність серйозно, як кар'єру, з якою вони готові пов'язати своє життя.

Серед мотивацій для заняття кіберспортом найпопулярнішим фактором стали змагання (47.4%), що є цілком зрозуміло: цей вид спорту побудований на конкуренції. Інші ж респонденти зазначили соціальне визнання (21.1%) та розвиток навичок (21.1%) як основні стимули. Найменш популярним мотивом була фінансова винагорода (10.5%), що підкреслює внутрішню, а не зовнішню мотивацію.

Питання підтримки з боку оточення також показало цікаві результати: більшість респондентів (68.4%) відчують високу підтримку з боку близьких, що, безумовно, позитивно впливає на їхній настрій і впевненість у своїх рішеннях. Ще 26.3% отримують часткову підтримку, і лише один респондент зазначив відсутність підтримки.

У підсумку, результати анкети свідчать про те, що для більшості респондентів кіберспорт — це не просто розвага, а сфера, де вони ідентифікують себе як професіоналів і хочуть розвиватися далі.

Загальні результати дослідження свідчать, що професійна ідентичність кіберспортсменів формується під впливом значущих мотиваційних чинників, таких як визнання та фінансова винагорода. Кіберспортсмени виявляють високий рівень ідентифікації зі своєю діяльністю, незважаючи на індивідуальний характер кіберспорту. Це вказує на специфічний розвиток професійної ідентичності в умовах кіберспорту, де важливим є не тільки змагання, але й особисті досягнення.

На основі аналізу отриманих показників, можна визначити декілька ключових тенденцій і типових рис професійної ідентичності кіберспортсменів. Більшість респондентів сприймають свою діяльність у кіберспорті як повноцінну професію, що говорить про високу самоідентифікацію у цій сфері. Це підкріплюється їхньою зацікавленістю у довгостроковому розвитку кар'єри: понад 84% учасників мають намір продовжувати кар'єру в кіберспорті, що свідчить про сталість професійної ідентичності та наявність чітких особистісних цілей, пов'язаних із кіберспортом. Для багатьох, окрім

змагального духу, важливим є соціальне визнання, що додає впевненості в обраному напрямку.

Серед внутрішніх факторів, що впливають на становлення ідентичності, можна виділити глибоку внутрішню мотивацію до змагання, постійного вдосконалення навичок та прагнення досягнення високих результатів. Більшість респондентів підкреслюють свою залученість і готовність розвиватися у професії, а також відчують задоволення від процесу змагання. Саме внутрішні мотиви, такі як бажання постійного розвитку і здобуття нового досвіду, формують основу професійної ідентичності кіберспортсменів.

Зовнішні фактори, такі як соціальне визнання і підтримка з боку оточення, також відіграють значну роль у становленні професійної ідентичності. Для понад 68% респондентів підтримка з боку близьких є потужним джерелом мотивації, яке допомагає їм впевнено рухатися у вибраному напрямку. Соціальне визнання також відіграє важливу роль у професійній самооцінці, оскільки саме через визнання і схвалення оточення кіберспортсмени підвищують свою впевненість і посилюють зв'язок з обраною професією.

Таким чином, професійна ідентичність кіберспортсменів формується під впливом поєднання внутрішньої мотивації до змагань та розвитку, а також зовнішніх чинників, таких як підтримка оточення та суспільне визнання, що допомагає закріпити відчуття професійності у сфері кіберспорту.

### **3.3. Моделі розвитку професійної ідентичності в цьому середовищі**

На основі опитувань та інтерв'ю з представниками кіберспортивної галузі нами сформовано кілька основних моделей розвитку професійної ідентичності кіберспортсменів. Ці моделі враховують вплив різноманітних факторів на формування професійної ідентичності, зокрема соціальних,

психологічних, культурних та медіа-аспектів. Ось основні моделі, що можуть виникнути на основі аналізу опитувань і інтерв'ю:

### 1. Модель самовираження через гру

Ця модель розвитку професійної ідентичності базується на глибокому почутті самовираження через власну гру та досягнення в кіберспорті. Кіберспортсмени в цій моделі бачать свою професію як спосіб реалізувати себе в грі, де важливі не лише результат, а й творчий процес та інноваційність. Їхня ідентичність формується навколо досягнення майстерності, використання власних стратегій та інтерпретацій ігор, що дозволяє їм відчувати себе унікальними і важливими в світі кіберспорту.

Ключові характеристики:

- Професійна ідентичність визначається через здобутки в грі.
- Важливе самовираження через виконання особистих стратегій та прийняття рішень.
- Ідентичність формується через відношення до ігрового процесу, а не лише до результату.
- Висока роль внутрішньої мотивації та бажання досягати нових вершин у грі.

Приклад: Гравці, які фокусуються на розвитку своїх навичок та інноваціях у грі (наприклад, розробка нових стратегій або використання нестандартних підходів).

### 2. Модель кар'єрного розвитку через медіа та популярність

У цій моделі основний акцент робиться на медіа-визнання та публічний імідж. Кіберспортсмени формують свою ідентичність не лише через досягнення в грі, а й через зовнішні чинники, такі як популярність в медіа, соціальних мережах і серед фанатів. Вони оцінюють свою кар'єру не тільки через результати турнірів, а й через рівень визнання та впливу на глядачів і аудиторію.

Ключові характеристики:

- Ідентичність базується на зовнішньому визнанні: медіа, фанати, популярність.

- Велика увага до розвитку публічного іміджу через соціальні мережі та взаємодію з фанатами.

- Кар'єра формується через створення бренду і самопрезентацію.

- Висока роль фан-бази і її вплив на самосприйняття.

Приклад: Кіберспортсмени, які активно ведуть свої акаунти в соціальних мережах, створюють контент для YouTube або Twitch, і вважають свою популярність важливою частиною кар'єри.

### 3. Модель кар'єрного становлення через командну роботу

Для деяких кіберспортсменів професійна ідентичність є результатом роботи в команді. Це не лише особистий розвиток, а й взаємодія з іншими гравцями та спільними досягненнями. Ідентичність формується через командні зусилля, згуртованість і колективний успіх. У цьому випадку важливим є відчуття приналежності до команди та спільний процес розвитку, а також взаємопідтримка в стресових ситуаціях.

Ключові характеристики:

- Відчуття ідентичності через приналежність до команди.

- Велика роль командної взаємодії, згуртованості та підтримки.

- Оцінка кар'єри через спільні досягнення.

- Висока роль соціальних аспектів у професійному розвитку (відносини всередині команди, командна культура).

Приклад: Гравці, які фокусуються на розвитку командної ідентичності, де успіх залежить не тільки від індивідуальних досягнень, а й від роботи в колективі, взаємної підтримки та згуртованості.

### 4. Модель професійної ідентичності через боротьбу з внутрішніми бар'єрами

У цьому випадку кіберспортсмен сприймає свою професійну діяльність як постійну боротьбу з власними внутрішніми бар'єрами — невпевненістю, стресом, емоційними труднощами та фізичними обмеженнями. Ідентичність

формується через подолання цих труднощів, що дозволяє гравцю відчувати себе переможцем навіть у тих ситуаціях, де необхідно побороти не тільки суперників, але й свої особисті обмеження.

Ключові характеристики:

- Ідентичність формується через подолання внутрішніх бар'єрів.
- Важливість розвитку психологічної стійкості та впевненості.
- Ідентичність визначається через особисті досягнення в боротьбі з власними труднощами.
- Велика увага до психічного здоров'я, емоційної саморегуляції.

Приклад: Гравці, які стикаються з труднощами у вигляді стресу або психічного виснаження, і формують свою кар'єру через особисті перемоги над внутрішніми бар'єрами.

Отже, професійна ідентичність кіберспортсменів може бути сформована не тільки через їхні досягнення в грі, але й через соціальні фактори, включаючи популярність і медіа-визнання. Важливими елементами є як внутрішня мотивація до досягнення майстерності, так і здатність працювати в команді та підтримувати свій імідж серед фанатів. Професійна ідентичність кіберспортсменів також тісно пов'язана з їхньою здатністю подолати психологічні бар'єри та стресові ситуації, що впливають на професійне зростання. Таким чином, кожна модель розвитку професійної ідентичності кіберспортсмена має свої унікальні характеристики, які залежатимуть від особистих переконань, соціальних умов та зовнішніх факторів.

### **3.4. Рекомендації щодо формування професійної ідентичності кіберспортсменів**

Кіберспортивні організації повинні розробити комплексні стратегії підтримки кар'єрного розвитку і професійної ідентичності своїх гравців, оскільки ці аспекти є критичними для довгострокового успіху в галузі. Для цього необхідно застосовувати персоналізовані підходи, які дозволяють

кожному гравцеві розвиватися в індивідуальному темпі, враховуючи його сильні сторони, мотивацію і потреби. Важливо створити сприятливе середовище, яке дозволить кіберспортсменам виражати себе не лише через гру, але й через медіа-контент та публічний імідж. Психологічна підтримка є особливо важливою, адже стресові навантаження можуть серйозно впливати на професійну кар'єру.

Що стосується кар'єрного зростання, організаціям потрібно забезпечити можливості для розвитку гравців, наприклад, через участь у нових турнірах і міжнародних проектах, що дозволить отримувати нові виклики і зростати професійно. Менторство та наставництво з боку досвідчених гравців або тренерів допоможе новачкам швидше освоїтися і вбудуватися в команду. Не менш важливим є баланс між професійним та особистим життям, тому варто пропонувати тренінги для розвитку лідерських та комунікаційних навичок, що допоможе гравцям стати більш гармонійними особистостями.

Тренери відіграють ключову роль у формуванні ідентичності, адже їхнє завдання полягає не лише в технічному розвитку, а й у психологічній підтримці, що дозволяє гравцям подолати стрес і невдачі. Важливо, щоб тренер створював атмосферу командної згуртованості, де кожен учасник відчуває свою значущість. Менеджери, в свою чергу, повинні допомагати гравцям з кар'єрним плануванням, брендингом і комунікацією з фанатами через соцмережі, що допомагає формувати позитивний публічний образ.

Злагоджена співпраця тренерів і менеджерів є ключовим фактором у досягненні успіху гравців. Обидва фахівці повинні працювати разом над розробкою персоналізованих стратегій розвитку, що допоможуть гравцям досягати високих результатів і підтримувати стабільну ідентичність у конкурентному середовищі.

У кінцевому рахунку, кіберспортивні організації повинні розглядати розвиток професійної ідентичності як важливий аспект не лише для успіху гравців, але й для загального розвитку організації. Такий підхід дозволить зберегти мотивованих і самодостатніх гравців, які зможуть не лише досягати

високих результатів на турнірах, а й стати відомими і шанованими особистостями в галузі.

### **Висновки до розділу 3**

У рамках третього розділу досліджено ключові аспекти професійної ідентичності кіберспортсменів, їхній кар'єрний шлях та фактори, які впливають на формування цієї ідентичності в умовах сучасного кіберспорту.

Аналіз кар'єрного шляху відомих кіберспортсменів показав, що професійна ідентичність гравців формується через низку важливих етапів розвитку, починаючи від аматорських виступів і закінчуючи міжнародними досягненнями. Важливими факторами, які впливають на цей процес, є підтримка з боку організацій, особисті здібності, здатність адаптуватися до змінних умов гри та інтеграція в кіберспортивне середовище.

Визначення професійної ідентичності кіберспортсменів дозволило виокремити основні компоненти цієї ідентичності: технічні навички, ментальна підготовка, емоційна стабільність, а також важливість зовнішніх факторів, таких як медіаобраз, фан-бази та підтримка спільноти. Визначено, що професійна ідентичність кіберспортсмена є динамічною і змінюється в процесі його кар'єрного росту, орієнтуючись на нові виклики та можливості.

Моделі розвитку професійної ідентичності в середовищі кіберспорту, які були розглянуті в дослідженні, включають різні стратегії підтримки особистісного і професійного росту. Особливо важливими є моделі менторства, командної роботи та інтеграції кіберспортсмена в професійне співтовариство, що сприяють розвитку його як особистості й професіонала.

Рекомендації щодо формування професійної ідентичності кіберспортсменів включають необхідність створення індивідуальних кар'єрних планів, психологічної підтримки, розвитку лідерських якостей та підтримки власного бренду в медіа-просторі. Для організацій важливо сприяти не лише розвитку гравців у професійному плані, а й допомагати їм знаходити

баланс між ігровою та особистісною сферами життя, що дозволяє зберігати мотивацію і довготривалу кар'єру в кіберспорті.

Таким чином, результати дослідження підтверджують важливість комплексного підходу до формування професійної ідентичності кіберспортсменів, що включає в себе не тільки розвиток ігрових навичок, але й підтримку особистісного росту, психологічної стійкості та стратегічного планування кар'єри.

## ВИСНОВКИ

Професійна ідентичність є важливим компонентом особистісного розвитку кіберспортсмена. Вона формується під впливом багатьох факторів, зокрема, професійного досвіду, соціального оточення та самосвідомості. Створення та розвиток такої ідентичності є основою для успішної кар'єри в кіберспорті.

Кіберспорт є специфічною професією, де роль ідентичності відіграє значну роль у кар'єрному зростанні. Це середовище має свої особливості, що включають високу конкуренцію, постійну необхідність удосконалення навичок і значну роль командної взаємодії. Ідентичність кіберспортсмена впливає на його поведінку, мотивацію та здатність адаптуватися до змін.

Особливості формування професійної ідентичності в спорті мають чимало спільного з кіберспортом, але зокрема для останнього характерні певні відмінності. Ідентичність кіберспортсмена залежить не тільки від спортивних досягнень, але й від публічного іміджу, онлайн-присутності та взаємодії з фанатами. Це створює додаткові виклики для формування стабільної професійної ідентичності.

Дослідження кар'єрного шляху відомих кіберспортсменів показало важливість розвитку власної ідентичності на різних етапах професійної діяльності. Відомі гравці, які змогли адаптуватися до змін у командній динаміці та змінити свою стратегію в залежності від актуальних трендів, мають більше шансів на тривалу та успішну кар'єру.

Ідентичність кіберспортсмена розвивається через постійну самооцінку та взаємодію з навколишнім середовищем. Аналіз виявив, що формування позитивної ідентичності допомагає спортсмену зберігати мотивацію та прагнення до вдосконалення. Це включає в себе розвиток комунікаційних та психологічних аспектів.

Моделі розвитку професійної ідентичності в кіберспорті повинні враховувати специфіку цього середовища, де швидка еволюція технологій та

трендів вимагає постійної адаптації. Важливу роль у цьому процесі відіграють як індивідуальні особливості спортсменів, так і зовнішні фактори, такі як зміни в команді або тренувальному процесі.

Формування професійної ідентичності кіберспортсменів має бути системним процесом. Це включає поєднання особистих цінностей спортсмена з вимогами професії, а також розвиток необхідних навичок для ефективної самопрезентації та взаємодії в команді.

Важливим аспектом формування ідентичності є збереження балансу між професійними вимогами та особистими переконаннями гравця. Це дозволяє уникнути вигорання та допомагає підтримувати високий рівень мотивації і задоволення від процесу гри. Такий підхід сприяє стійкості та успіху в довгостроковій перспективі.

Рекомендації щодо формування професійної ідентичності кіберспортсменів включають створення програм підтримки молодих гравців та навчання їх психологічним аспектам професії. Оскільки кіберспорт – це інтенсивна діяльність, важливою є не лише технічна підготовка, але й емоційна стабільність. Інтеграція психологічної підтримки та коучинг допомагає розвитку стійкої ідентичності.

Отже, професійна ідентичність кіберспортсмена має складний багатогранний характер, що вимагає адаптації до змін та постійного розвитку. Успішні гравці – це ті, хто здатні правильно поєднати свої особистісні цінності з вимогами професії та підтримувати свою ідентичність у процесі постійних змін у кіберспортивному середовищі.